

Aanpak van belastingplichtigen die geen aangifte indienen

Het Rekenhof heeft de problematiek onderzocht van belastingplichtigen die geen aangifte indienen en hoe de fiscus ermee omgaat. Dit onderzoeksverslag handelt zowel over de personenbelasting als over de vennootschapsbelasting.

Personenbelasting

Bij de personenbelasting bedraagt het aantal niet-indieners ongeveer 5 %. Dat nationale cijfer verbergt echter grote verschillen. Zeker in de steden ligt het veel hoger.

De lijst met belastingplichtigen aan wie een aangifte wordt gestuurd, is gebaseerd op gegevens uit het rijksregister. Vooral in de steden keren grote aantallen aangiften onbesteld terug omdat de adresgegevens niet actueel zijn en de geadresseerden nalaten hun nieuwe verblijfplaats binnen of buiten België aan de overheid te melden. In een Brussels ambtsgebied ging het om meer dan 4 % van de verzonden aangiften. Daar werd overigens een proefproject opgestart om door een betere samenwerking met gemeente- en politiediensten tot meer accurate gegevens te komen. De fiscus zal dit project veralgemenen en als best practice opleggen aan alle directies.

Sinds de invoering van Tax-on-web in 2003 werd in de personenbelasting de indieningstermijn gedifferentieerd naargelang van de wijze van indiening. Papieren aangiften moeten doorgaans uiterlijk eind juni worden ingediend, elektronische aangiften in de helft van juli. Wie een mandataris inschakelt krijgt tijd tot eind oktober. Wie op 15 juli geen aangifte ingediend heeft en geen mandataris heeft laten registreren, zou al in juli een herinneringsbrief moeten krijgen en niet pas maanden later wanneer de definitieve lijst van niet-indieners wordt opgemaakt.

Een analyse van de niet-indieners over de aanslagjaren 2007 tot en met 2010 toont aan dat het aantal recidivisten zeer hoog is. Een andere vaststelling is dat het aandeel niet-indieners sterk afneemt naarmate de leeftijd van de belastingplichtigen toeneemt. Zelfstandigen komen minder vaak voor op de lijst van de niet-indieners, wellicht doordat zij meestal een beroep doen op boekhoudkundige en fiscale dienstverstrekkers.

De fiscus heeft het verminderen van het aantal niet-indieners als beheersdoelstelling opgenomen. Zo werd bepaald dat het aantal niet ingediende aangiften een bepaald percentage — de norm — van het totale aantal in te dienen aangiften niet mag overschrijden. De wijze waarop de maximumnormen worden gedefinieerd, is echter niet optimaal. De huidige doelstelling meet immers pas een jaar na de uiterste indieningsdatum (voor personenbelasting: 30 juni of 15 juli voor Tax-on-web). Die dag moet ook de beoordelingsdatum voor het naleven van de indieningsplicht zijn.

De belastingadministratie poogt het probleem van de niet-indieners bij de personenbelasting op twee manieren aan te pakken.

Eenzijds wil ze bepaalde categorieën belastingplichtigen vrijstellen van de aangifteplicht. Zo kregen, na een test in 2010, al 725.000 belastingplichtigen in 2011 een voorstel van vereenvoudigde aangifte toegestuurd. In 2012 zou dit aantal nog gevoelig worden verhoogd. Dat zal het aantal niet-indieners wellicht significant doen dalen.

Anderzijds stuurt de fiscus sinds 2010 stelselmatig een herinneringsbrief aan belastingplichtigen die geen aangifte indienden. Voor het aanslagjaar 2010 werden daardoor alsnog 29 % van de ontbrekende aangiften bij de loontrekkers en 53 % bij de zelfstandigen ontvangen.

Van de belastingplichtigen die ook dan nog geen aangifte indienen, wordt uiteindelijk nagenoeg een derde belast via een aanslag van ambtswege. In de andere gevallen is er een onmiddellijke inkohiering, wat er doorgaans op wijst dat geen belasting verschuldigd is.

Ongeveer een kwart van de personen die een aanslag van ambtswege krijgen opgelegd, krijgt een belastingverhoging en/of een boete als sanctie. Het sanctiebeleid vertoont tussen de diensten onderling grote en niet meteen objectievebare verschillen. De fiscale administratie wil dat oplossen door in haar taxatietoepassing de mogelijkheid te creëren meer gegevens over de toegepaste sanctie te registreren.

Vennootschapsbelasting

De audit heeft aangetoond dat 70 % van de niet-indieners vennootschappen in vereffening of in staat van faillissement is. Als die niet worden meegeteld, daalt het percentage niet-indieners van 7 à 8 % naar 2 à 3 %.

De hardnekkige niet-indienende vennootschappen, die gedurende vier opeenvolgende aanslagjaren geen aangifte indienen, vertegenwoordigen zo'n 20 % van het totaal. Ook daaronder bevindt zich een groot aantal vennootschappen in vereffening of in staat van faillissement. De overige zijn voor het merendeel slapende vennootschappen. Een grondige analyse van hardnekkige niet-indieners die geen blijk meer geven van activiteit is nodig omdat het voortbestaan van zulke vennootschappen een risico op misbruik inhoudt. Een snelle detectie aan de hand van knipperlichten en de inschakeling van de opsporingsdiensten voor controle van activiteit moet worden overwogen. Momenteel verloopt de ontbinding van dergelijke vennootschappen zeer moeizaam. De FOD Financiën kiest daarbij voor administratieve schrappingen, maar het risico op misbruik blijft bestaan.

Cijfers tonen aan dat de actieve hardnekkige niet-indienende vennootschappen 73 % kans maken om een aanslag van ambtswege te ontvangen. Daarvan wordt 60 % ook effectief belast, het merendeel volgens de forfaitaire minimumwinst bepaald in artikel 342, § 3, WIB 1992. Ongeveer de helft van de actieve hardnekkige niet-indieners die een aanslag van ambtswege krijgen, wordt niet gesanctioneerd, noch met een belastingverhoging, noch met een boete. Uit de audit is gebleken dat het sanctiebeleid varieert per gewestelijke directie en van controledienst tot controledienst. Een consequent sanctiebeleid is bijgevolg ten zeerste aan te bevelen.